

వర్గ విభజిత సమాజంలోని న్యాయస్థానాల్లో పీడిత ప్రజలకు న్యాయం ఎండమావే

ఇటీవల కొద్ది కాలవ్యవధిలో తమిళనాడు రాష్ట్రం, మద్రాస్ హైకోర్టు; ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం, అలహాబాద్ హైకోర్టులు ఇచ్చిన రెండు తీర్పుల గురించి అనేక పత్రికలలో ప్రముఖంగా వార్తలు వచ్చాయి; కొన్ని పత్రికలలో సంపాదకీయాలు కూడా రాశారు.

తమిళనాడు రాష్ట్రంలో మూడు దశాబ్దాల క్రితం ఆదివాసుల పై సాగించిన హింసాకాండ, దాడులు, అత్యాచారాల కేసులో విచారణ న్యాయస్థానం 269 మంది ప్రభుత్వ-పోలీసు, అటవీ, రెవిన్యూ సిబ్బంది, అధికారులను దోషులుగా పేర్కొని, శిక్షలు విధించగా, ఆ శిక్షలను యధాతథంగా ఖరారు చేస్తూ మద్రాస్ హైకోర్టు ఈ సం॥రం సెప్టెంబర్ 29న 'సంచలన' తీర్పునిచ్చింది.

కాగా, ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం-నోయిడా సమీపంలో 'నితారీ' గ్రామంలో దాదాపు రెండు దశాబ్దాల క్రితం జరిగిన ఘోర వరుస హత్యల ఘటనలపై సమోదైన 19 కేసులను విచారణ చేసిన సిబిఐ ప్రత్యేక న్యాయస్థానం, ఇద్దరు నిందితులకు మరణశిక్ష విధించగా, వారిద్దరినీ కూడా నిర్దోషులుగా ప్రకటిస్తూ ఈ సం॥ అక్టోబర్ 17న అలహాబాద్ హైకోర్టు 'మరో సంచలన' తీర్పు వెలువరించింది.

ఈ 'సంచలనాత్మక' తీర్పులను, సమగ్ర దృష్టితో పరిశీలించటం అవసరం.

శ్రీగంధం, ఎర్రచందనం మొదలైన విలువగల అటవీ సంపదను అక్రమంగా తరలించే వ్యాపారం అనాదిగా సాగుతూ వస్తోంది. అడవులలో చెట్లు నరికింది మొదలు, అత్యంత భారీ దుంగలను అడవి దాటించి, ప్రధాన రహదారులపై వందలమైళ్ళ దూరం తరలించి, ఓడలలో ఇతర దేశాలకు చేర వేయటం వెనుక బడా పాలక రాజకీయ నాయకులున్నారనేది బహిరంగ సత్యం. వందల కోట్ల రూపాయలను ఈ అక్రమ వ్యాపారంలో పోగేసుకునే ఈ మాఫియా ముఠాలు, పాలకపార్టీలన్నింటినీ 'సంతృప్తి' పరుస్తుంటాయనేది వాస్తవమే! అందుకే అధికారంలో ఏ పార్టీ వున్నా వీరి దందా నిరాటంకంగా సాగిపోతోంది.

అయితే కొన్ని సందర్భాలలో అధికార రాజకీయ నాయకులు, ఉన్నతాధికారులు అప్పుడే కళ్ళు తెరిచినట్లుగా అక్రమ కలప రవాణా, ఎర్రచందనం స్మగ్లింగ్ వంటి కార్యకలాపాలపై 'కొరడా రుఖిపిస్తుంటారు. వీరి ప్రతామంతా అసలైన, కీలక వ్యక్తులపై గాక, ఈ కలప, ఎర్రచందనం తరలింపులో కూలీకి వెళ్ళి పనిచేసే నిరుపేదలపై - ప్రత్యేకించి అటవీ సమీప ప్రాంతాల ఆదివాసీ కుటుంబాలపై- చూపిస్తుంటారు. శేషాచలం కొండలపైనున్న ఎర్రచందనాన్ని తరలిస్తున్న ఘటనలలో కూడా పాలక రాజకీయ

నాయకుల పనుపున ప్రభుత్వ యంత్రాంగం నిరుపేద కూలీలపై, అటవీ ప్రాంత ఆదివాసులపై అక్రమకేసులు బనాయించటం, దౌర్జన్యాలు, దాడులు, వేధింపులు సాగించటాన్ని చూస్తున్నాం. చట్టభీతి లేకుండా అధికార రాజకీయ నాయకుల దన్నుతో ఆదివాసులపై దాడులు, హింసాకాండ సాగించటమేగాక, కలప దుంగల ముందు వారిని నిలిపి ఘోటోలు తీయించి, వారిపై అక్రమ కేసులు బనాయించి, అక్రమ కలప తరలింపును నిరోధించటానికి తామెంతో చెమటోడుస్తున్నట్లు ప్రచార మాధ్యమాల ద్వారా ప్రదర్శించుకుంటూ వుంటారు. సరిగ్గా ఇలాంటి ఘటనే జయలలిత ముఖ్యమంత్రిగానున్న కాలంలో తమిళనాడు రాష్ట్రంలో జరిగింది.

ఎర్రచందనాన్ని అక్రమంగా రవాణా చేస్తున్నారనే ఆరోపణతో తమిళనాడు రాష్ట్రం, ధర్మపురి జిల్లాలోని ఆదివాసీ గ్రామమైన వాచాతిపై ఒకేసారి పోలీసు, ఫారెన్సిక్, రెవిన్యూ అధికారులు, సిబ్బందితో కూడిన 269 మంది బృందం 1992 జూన్ 20న దాడిచేశారు. 655 మంది ఆదివాసులున్న ఆ గ్రామంలో 3 రోజులపాటు సోదాలు నిర్వహించి మహిళలు, పసివారు, వృద్ధులందరిని అనాగరికంగా దాడిచేసి కొట్టారు; వారి ఇళ్ళనన్నీ ధ్వంసం చేశారు; గ్రామంలోని బావిలో విషం కలిపి తాగునీరు అందుబాటులో లేకుండా చేశారు; ఒక బాలికతో సహా 18 మంది మహిళలపై అత్యాచారాలకు పాల్పడ్డారు. ఇంత దుర్మార్గానికి పాల్పడి, చివరగా వారిపైనే అక్రమ కలప రవాణా కేసులు బనాయించారు.

వాచాతి గ్రామంపై దాడులు, హింసాకాండకు పాల్పడిన రాష్ట్ర పరిపాలనా యంత్రాంగంలోని ఉన్నతాధికారులు, సిబ్బందిపై ఆదివాసులు పెట్టిన కేసు సమోదు చేయడానికే తొలుత న్యాయస్థానం తిరస్కరించింది. ప్రజలు, ప్రజాస్వామికవాదుల నుండి వివిధ రూపాలలో వ్యక్తమైన వత్తిడుల ఫలితంగా ఈ కేసుని సిబిఐకి అప్పగించారు. సిబిఐ నాలుగు సం॥లలో ఛార్జిషీటు దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా ధర్మపురిలోని సెషన్స్ కోర్టు, ఈ కేసు విచారణను 15 సం॥ల కాలం సుదీర్ఘంగా సాగించింది. అంతిమంగా, 2011 సం॥లో, ఈ కేసులో ఆరోపణలు మోపబడిన 269 మంది నిందితులలో అప్పటికి మరణించిన 54 మందికి మినహా మిగిలిన వారందరికీ తరతమ స్థాయిలలో న్యాయస్థానం శిక్షలు విధించింది.

శిక్షలకు గురైన వారంతా మద్రాసు హైకోర్టు నుండి సులభంగా 'స్టే' తెచ్చుకొని, తమ ఉద్యోగ కాలాన్ని నిరాటంకంగా పూర్తి చేసుకున్నారు. ప్రభుత్వం నుండి రావలసిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్, తదితర సదుపాయాలనన్నీ పొందారు.

కాగా, తీరిగ్గా వీరి 'అప్పీల్'పై విచారణ జరిపిన మద్రాస్ హైకోర్టు, విచారణకోర్టు విధించిన శిక్షలనే ఖరారు చేస్తూ ఇటీవల తీర్పునిచ్చింది. 30 సం॥ల కాలం సుదీర్ఘ న్యాయపోరాటం చేసిన బాధితులకు ఇది ఉపశమనం కల్గిస్తుందనటంలో సందేహం లేదు. అయితే, అధికార, అంగ, అర్థబలమున్న ఈ నిందితులంతా సుప్రీంకోర్టులో ఈ తీర్పును సవాల్ చేసే అవకాశముంది. చివరగా ఈ కేసు అక్కడ ఎలా ముగియనుందో?!

ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం-నోయిడాలోని 'నితారీ' గ్రామంలో 2005-06 సం॥ల మధ్యకాలంలో వరుస హత్యల ఘటనలు సంచలనం కల్గించాయి. ఈ ప్రాంతంలోని అనేకమంది నిరుపేద, అనాధ బాలలను, మహిళలను అపహరించి, హత్య గావించి వారిపై అత్యాచారాలకు పాల్పడ్డారనే తీవ్రమైన నేరారోపణలతో 19 కేసులు నమోదు అయ్యాయి. ఈ కేసులను సుదీర్ఘంగా విచారించిన దిగువ న్యాయస్థానాలు, కేవలం ఇద్దరిని నిందితులుగా తేల్చి, వారికి మరణశిక్ష విధించాయి.

వాస్తవానికి నిరుపేద, అనాధ బాలలను, యువతులను అపహరించి, వారి అవయవాలతో వ్యాపారం చేసే ముఠా, పాలక రాజకీయ నాయకుల దన్నుతో సాగుతుందనే ఆరోపణలు కూడా ఆ సమయంలో వున్నప్పటికీ, పోలీసు యంత్రాంగం ఆ జోలికే పోలేదు. తమవెనుక ఏ 'పెద్దమనుషుల' అండదండ లేకుండా, కేవలం ఇద్దరు వ్యక్తులే ఒక ప్రాంతంలో 19 మందిని అపహరించి హత్యగావించటమనేది సాధ్యం కూడా కాదు. ఏమైనా, అసలైన దోషులను తెరముందుకు తేకుండానే నాటకం నడిపారు. దశాబ్దాల కాలం గడిచాక, ఈ వరుస హత్యా ఘటనల పట్ల ప్రజాగ్రహం కొంత చల్లారాక, కేసు విషయం వార్తలలో నుండి కొంతమరుగయ్యాక, సాంకేతిక అంశాల కారణాలు చూపుతూ ఉన్నత న్యాయస్థానాల నుండి వారిని 'బయటకు' తెచ్చుకోవటం జరుగుతోంది. విచారణాధికారులు సాక్ష్యాధారాలను సక్రమంగా చూపలేకపోయారంటూ ఇద్దరు నిందితులకు క్రింది కోర్టు విధించిన మరణశిక్షలను కూడా అలహాబాద్ హైకోర్టు రద్దుచేస్తూ, వారిని నిర్దోషులుగా విడుదల చేస్తూ 2023 అక్టోబర్ 17న తీర్పునిచ్చింది. మరి ఆ 19 మంది నిరుపేద, అనాధబాలల, మహిళల హంతకులెవరు?

1991 ఆగస్టు 6న, గుంటూరు జిల్లా చుండూరు గ్రామంలో పట్టపగలు, నడిబజారులో భూస్వామ్య, అగ్రకుల పెత్తందార్లు మారణాయుధాలతో దళితవాడపై మూకుమ్మడిగా దాడిచేశారు. ప్రాణాలు కాపాడుకునేందుకు పరిగెడుతున్న వారిని వెంటాడి, వేటాడి 8 మంది దళితులను నిలువునా హత్యగావించారు; కత్తులతో క్రూరంగా నరికి తుంగభద్ర మురుగు కాల్వలోకి తోసేసిన ఘటన రాష్ట్రవ్యాపితంగా సంచలనం కలిగించింది. దళితులను హత్య గావించిన దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని రాష్ట్రస్థాయిలో అసంఖ్యాక ఉద్యమాలు సాగాయి. ఫలితంగా ఈ కేసు విచారణకు చుండూరులో ప్రత్యేక న్యాయస్థానాన్ని ఏర్పరచి,

212 మంది నిందితులపై 12 కేసులను సుదీర్ఘంగా విచారణ చేశారు. 2007 సం॥లో ఈ ప్రత్యేక న్యాయస్థానం చుండూరు మారణకాండలో, 21 మందికి జీవితఖైదును, 35 మందికి ఏడాది శిక్షను విధించింది. ఆర్థిక, రాజకీయ అండదండలున్న వీరంతా హైకోర్టుకు అప్పీల్ చేయగా, సాక్ష్యాధారాలు తగిన విధంగా లేవంటూ ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు 2014 ఏప్రిల్ 22న తీర్పునిచ్చింది. తదనంతరకాలంలో సుప్రీంకోర్టు కూడా హైకోర్టు తీర్పుకే సమర్థననిచ్చింది. మరి, చుండూరు దళితులను కిరాతంగా హత్యగావించింది ఎవరు?

2007 ఆగస్టు 20న 13 మంది స్పెషల్ పార్టీ ఏపి పోలీసులు, విశాఖ జిల్లా, వాకపల్లి ఏజన్సీ గ్రామంలో కూంబింగ్ నిర్వహించే క్రమంలో 11 మంది ఆదివాసీ మహిళలపై సామూహిక అత్యాచారాలకు పాల్పడ్డారు. బాధిత ఆదివాసీ మహిళలు కట్టుబాట్లకు వెరవక, ముందుకొచ్చి, నోరువిప్పి తమపై జరిగిన ఘోరాల్ని వివరించారు. ఆదివాసీ మహిళలపై సామూహిక అత్యాచారాలకు పాల్పడిన పోలీసులను శిక్షించాలని ప్రజలు, ప్రజా సంఘాలు దీర్ఘకాలంపాటు ఆందోళన సాగించారు. దశాబ్దన్నర పైగా కాలం ప్రత్యేక కోర్టులో సాగిన ఈ కేసు విచారణాక్రమం తర్వాత, సాక్ష్యాధారాలను సక్రమంగా చూపలేకపోయిన కారణంగా కేసును కొట్టివేస్తూ, 13 మంది నిందితులను నిరపరాధులుగా ప్రకటిస్తూ ప్రత్యేక న్యాయస్థానం 2023 ఏప్రిల్ 6న తీర్పునిచ్చింది. కేసును సరైన పద్ధతిలో దర్యాప్తు చేయలేకపోయారని విచారణాధికారులపై ఘాటైన వ్యాఖ్యలు చేస్తూ, బాధితులపట్ల అంతులేని ఆవేదనను ఒకటోస్తూ ఇచ్చిన తీర్పు బాధితులకు ఎలాంటి ఉపశమనాన్ని ఇస్తుంది?! న్యాయమూర్తుల 'విచక్షణాధికారం' ఈ కేసులో బాధితుల పక్షం తీసుకోలేకపోయిందెందుకని?!

మోడీ ముఖ్యమంత్రిగానున్న కాలంలో గుజరాత్ రాష్ట్రంలో 2002 సం॥లో జరిగిన మతకల్లోలాలు, ముస్లిం మతమైనారిటీల పై మతోన్మాదుల అమానుష హింసాకాండ అందరి దృష్టిలో వున్నదే. ఆ సందర్భంగానే గర్భవతి అయిన బిల్కిస్ బానోపై, ఆమె కుటుంబంపై హిందూమతోన్మాదమూకలు 2002 మార్చి 3న దాడికి పాల్పడ్డారు; ఆమెపై అత్యాచారం చేశారు; అడ్డువచ్చిన 3 సం॥ ఆమె కూతురును ఆమె కళ్ళముందే ఘోరంగా చంపేశారు; ఆమె కుటుంబంలోని మొత్తం 14 మంది ఈ దాడుల్లో హతులయ్యారు; వారిలో 7గురి మృతదేహాలు మాత్రమే లభ్యమయ్యాయి.

తమ కుటుంబాన్ని, జీవితాన్ని సర్వనాశనం చేసిన హంతకులను కఠినంగా శిక్షించాలని కోరుతూ, ఎన్నో బెదిరింపులను ఎదుర్కొంటూనే ప్రాణాలకు తెగించి బిల్కిస్ బానో న్యాయస్థానంలో పోరాటం చేసింది. దశాబ్దాల కాలం తర్వాత ఎట్టకేలకు విచారణ న్యాయస్థానం ఈ కేసులో 11 మందిని దోషులుగా పేర్కొని, వారందరికీ యావజ్జీవ శిక్ష విధించింది.

పాలక రాజకీయ నాయకుల అండదండలున్న వీరు, ఆ శిక్షను అనుభవించాల్సిన అవసరం లేకుండానే, ఉన్నత న్యాయస్థానంలో అప్పీల్ చేసుకొని వాదనలు వినిపించాల్సిన కనీస అవసరం లేకుండానే, ఆ శిక్ష నుండి తప్పించుకోగలిగారు. 75 సం॥ల స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ 'అమృత' కాలంలో సత్రవర్తన కలవారిని జైళ్ళ నుండి విడుదల చేసే పేరిట కేంద్ర, రాష్ట్రంలోని బిజెపి ప్రభుత్వాలు నిస్సిగ్గుగా బిల్కిస్ బానో కేసులో యావజ్జీవ ఖైదు శిక్షను భవిష్యత్తు వారందరినీ న్యాయస్థానాల ఆమోదంతో విడుదల గావించారు. పూల దండలతో, మేళతాళాలతో వారందరినీ కారాగారం నుండి ప్రదర్శనగా తీసుకెళ్ళి సన్మానం చేయగలిగారంటే, బిల్కిస్ బానో వంటి కేసులలో ఘోర హింసాకాండకు, హత్యకు, అత్యాచారాలకు పాల్పడిన దోషుల 'సత్రవర్తన'ను నిర్ణయిస్తున్న దెవరు?!

1985 జూలై 7న ప్రకాశం జిల్లా, కారంచేడులో అగ్రకుల భూస్వాముల హంతకదాడులలో ఆరుగురు దళితులు ప్రాణాలు కోల్పోయారు; ముగ్గురు మహిళలపై భూస్వామ్య, పెత్తందార్లు అత్యాచారాలు చేశారు; దళితవాడలోని ఇళ్ళను తగులబెట్టారు; దోచుకున్నారు; బీభత్సం సృష్టించారు; దళితులందరినీ చెట్టుకొకరు పుట్టుకొకరుగా తరిమివేశారు. దేశవ్యాపితంగా ఈ ఘటన సంచలనం కలిగించింది. దోషులను కఠినంగా శిక్షించాలని కోరుతూ రాష్ట్రస్థాయిలో ఆందోళనలు జరిగాయి. అయినప్పటికీ, దీర్ఘకాల విచారణతంతంగాన్నంతా ముగించుకొని, 23 ఏళ్ళకు వచ్చిన తుది తీర్పులో అనేకమందిని నిరపరాధులుగా ప్రకటించగా, కొందరికి నామమాత్ర శిక్షలు పడ్డాయి. అధికార, అంగబలం కల నిందితులు దీనిపై సుప్రీంకోర్టు వరకు వెళ్ళి సవాల్ చేశారు. సుప్రీంకోర్టు ఒకరికి జీవితఖైదు, 30 మందికి కేవలం 3 ఏళ్ళ జైలుశిక్షతో కేసును ముగించింది.

2012 జూన్ లో శ్రీకాకుళం జిల్లా లక్షింపేటలో ఐదుగురు దళితులను గ్రామ పెత్తందారీశక్తులు, మారణాయుధాలతో దాడులు చేసి హతమార్చిన కేసులో ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ఏర్పరచి విచారణ జరుపుతామని చెప్పినప్పటికీ - బాధిత దళితులకు ఈనాటికీ 'ఉపశమనం' కలగలేదు!

బీహార్ రాష్ట్రం, లక్ష్మణ్ పూర్ బాతేలో, 1997 డిసెంబర్ లో అగ్రకుల భూస్వాముల రణబీర్ సేన 27 మంది మహిళలు, 14 మంది పిల్లలతో సహా 58 మంది దళితులను ఊచకోత కోసిన కేసులను విచారించిన జిల్లా న్యాయస్థానం నిందితులలో కొందరికి నామమాత్రపు శిక్షలు విధించింది. కాగా, ఈపాటి శిక్షలను కూడా రద్దుచేస్తూ నిందితులంతా నిరపరాధులేనని పాట్నా హైకోర్టు 2013 అక్టోబర్ లో తీర్పునిచ్చింది!

ఒడిషా రాష్ట్రం, కంధమాలీలో హిందూ మతోన్మాదులు ఒక చర్చిని, 14 మంది క్రిస్టియన్ల ఇళ్ళను తగులబెట్టిన కేసులో 54 మంది ముద్దాయిలను నిర్దోషులుగా ప్రకటిస్తూ 2023లో ఒడిషా హైకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.

మన కళ్ళముందే, ఇటీవలే మణిపూర్ రాష్ట్రంలో కుకీ, నాగా ఆదివాసీ సమూహాలపై, ఆ ప్రాంతంలోని విలువైన ఖనిజాలను కాజేయాలనే కుట్రతో, వారందరికీ అక్కడ నుండి పారద్రోలాలనే ఉద్దేశ్యంతో, రాజ్యయంత్రాంగం, అధికారపార్టీ కలగలిసి సాగించిన జాతిహనన హింసాకాండ దుర్మార్గమైనది. ఈ సందర్భంలోనూ చేష్టలుడిగిన న్యాయస్థానాలు, పరుషమైన పదజాలంతో పాలక ప్రభుత్వాలపై కొన్ని వ్యాఖ్యానాలు చేయటానికి, విచారణ కమిషన్లను నియమించటానికి పరిమితమవటం తప్పితే, నెలల తరబడి నిరాటంకంగా సాగిన ఆ హింసాకాండను నిలువరించటంలో నిస్సహాయంగా వుండిపోవటం, దేనిని సూచిస్తోంది?!

పైన పేర్కొన్నవన్నీ దేశంలో అత్యంత పీడితులైన ఆదివాసులు, దళితులు, మహిళలు, మతమైనారితీలపై బరితెగించి రాజ్యం, అధికార పార్టీల అండతో సాగించిన హంతకదాడుల కేసులలో కొన్ని మాత్రమే. అయితే, ఈ కేసుల ఘటనలన్నీ ఆయా సమయాల్లో సమాజంలో సంచలనం కలిగించి, ప్రజాగ్రహాన్ని ఎదుర్కొన్నవే! అయినప్పటికీ 'న్యాయ పోరాటాల్లో' దాదాపుగా అవన్నీ వీగిపోయాయనే స్పష్టమౌతుంది.

ప్రజలపై సాగుతున్న దాడులు, అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా పాలకులపై, ఉన్నతాధికార యంత్రాంగంపై ప్రజల ఆగ్రహాన్ని ఉపశమింప జేయటానికి చట్టసభలు, పాలనాయంత్రాంగం, పోలీసులు, న్యాయవ్యవస్థలనేవి - సమన్వయంతో కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తూ అంతిమంగా దోపిడీవర్గాల ప్రయోజనాలకే సేవ చేస్తున్నాయని స్పష్టమౌతోంది. వర్గ విభజితమైన మన భారత సమాజంలో అణగారిన ప్రజలకు న్యాయస్థానాల్లో న్యాయం ఎండమావిగానే మిగిలిపోతుందని నిరంతరాయంగా దేశంలో జరుగుతున్న ఎన్నో ఘటనలు నిరూపిస్తున్నాయి. కాగా, పీడితులపై దాడులు చేసిన కొందరికి, ఎక్కడో ఒకటి, అరా సందర్భాలలో న్యాయస్థానాలు శిక్షలు విధించవచ్చుగాక! అంతమాత్రాననే, దీనితోనే పీడిత ప్రజలకు న్యాయవ్యవస్థపై విశ్వాసం పెరుగుతుందనుకోవటం అపోహ మాత్రమే. అయితే, అపుడప్పుడు పీడితుల పక్షం వహిస్తున్నట్లుగా న్యాయస్థానాలు ఇచ్చే తీర్పులను చూపిస్తూ, పాలక ప్రచార, ప్రసార సాధనాలు, పాలకవర్గ మేధావులు బాధితులకు న్యాయం జరిగిందంటూ న్యాయవ్యవస్థ విశ్వసనీయమైనదంటూ ప్రచారం సాగిస్తున్నారు. దోపిడీ వ్యవస్థ వాస్తవ స్వరూపాన్ని మరుగుపరిచే ఈ ప్రయత్నాల పట్ల జాగరూకులుగా వుంటూ, న్యాయస్థానాలలో 'న్యాయ' పోరాటాలకే పరిమితమవరాదు. పీడితులంతా తమ జీవనస్థాయి పెంచుకొనేందుకు, ఆత్మ గౌరవం కోసం భూమిపై హక్కు కోసం సాగే పోరాటంలో భాగంగా, తమపై సాగుతున్న దాడులు, అణచివేతలను ఐక్యంగా ప్రతిఘటించేందుకు సంసిద్ధం కావాలి.